

Disney DZIADEK DO ORZECHÓW I CZTERY KRÓLESTWA

Temat:

Czym jest przyjaźń, miłość, lojalność, altruizm i empatia. Ćwiczymy umiejętność dostrzegania oraz nazywania i rozumienia swoich emocji.

Autorka: Martyna Harland – psycholog Uniwersytetu SWPS i autorka projektu Filmoterapia.pl | Scenariusz konsultowano z pedagogiem Izabelą Łempicką.

Grupa wiekowa: uczniowie klas 3-6 szkoły podstawowej | Czas realizacji: jednostka lekcyjna (ok. 45 minut)

Cele operacyjne:

Po lekcji uczeń/uczenica:

- ✳ wskaże głównych bohaterów filmu, opíše ich osobowość i zachowanie;
- ✳ wyciągnie wnioski z analizy obrazu filmowego i przełoży je na własne życie;
- ✳ nazwie emocje, jakie odczuwał/a w trakcie oglądania filmu lub po jego zakończeniu;
- ✳ wyjaśni, co to morał i wskaże go w obejrzanym filmie;
- ✳ poda definicje słów: altruizm, empatia, współczucie, przyjaźń, szacunek, troska, bezinteresowność, koleżeństwo, wdzięczność, zaufanie, patriotyzm, tolerancja, dobro wspólne, naród, współdziałanie, sprawiedliwość, solidarność, bohaterstwo, wolność polityczna.

Formy i metody pracy:

praca indywidualna, rozmowa kierowana, ekspresja plastyczna.

Pomoce dydaktyczne:

kartki A4, długopisy, flamastry, kredki, „Słownik języka polskiego”, „Encyklopedia PWN”, przygotowane załączniki.

Przebieg zajęć:

1. Cechy, które podziwiam – charakterystyka wybranego bohatera filmu (czas: 10 minut)

Nauczyciel zadaje pytania całej klasie i pomaga uczniom zrozumieć filmową historię, którą obejrżeli.

Przykładowe pytania:

- ✳ Kto jest według ciebie głównym bohaterem/rką tego filmu? (Jeśli jest wielu, postaraj się wybrać jednego.)
- ✳ Jaka jest główna bohaterka, Klara? Jakie ma cechy charakteru? Jak postać formułuje swój dylemat? Jaki ma problem?
- ✳ W jakim stopniu udaje jej się rozwiązać problem?
- ✳ Czy widzisz inne rozwiązania tego problemu? Jakie?
- ✳ Czy ta sytuacja i sposób, w jaki bohaterka rozwiązuje problem, jakoś ci pomogły?
- ✳ Opisz emocje, które towarzyszą głównej bohaterce filmu. Co jest ich wspólną cechą?
- ✳ Czego brakuje w emocjonalnym życiu bohaterki filmu? (Jakich emocji np. bliskości, więzi, zrozumienia?)
- ✳ W jakim stopniu główna bohaterka jest ci bliska?
- ✳ W jakim stopniu polubiłeś/aś bohaterkę filmu?
- ✳ Czy rozumiesz filmową bohaterkę?
- ✳ W jakim stopniu możesz sobie wyobrazić, że znajdujesz się w podobnej sytuacji, jak bohaterka filmu?
- ✳ Na ile jesteś w stanie wczuć się w sytuację i emocje głównej bohaterki? Na ile odczuwasz jej emocje?
- ✳ W jakim stopniu identyfikujesz się z obserwatorem, a w jakim z Klarą?

Na zakończenie dyskusji nauczyciel proponuje uczniom zabawę „Co, by było gdyby...?”. Każdy uczestnik zastanawia się nad pytaniem: „Co, by było gdybym był/a Klarą?”. Uczniowie wypowiadają na głos swoje pomysły. Jak postąpił(a)bym na jej miejscu?

2. Co czuję? – jakie emocje wzbudziła we mnie główna bohaterka? (czas: 10 minut)

Nauczyciel rozmawia z uczniami o tym, co czuli, oglądając film. Prosi, żeby spróbowali nazwać emocje towarzyszące im w trakcie oglądania.

Przykładowe pytania pomocnicze:

- ✳ Które sceny szczególnie ich poruszyły i dlaczego? (Warto spróbować opisać konkretną scenę.)
- ✳ Jakie emocje czuli po zakończeniu tego filmu?
- ✳ W jakim stopniu film był dla nich przyjemny? Wzbudzał emocje pozytywne?
- ✳ Czy film się podobał?
- ✳ Czy film ich poruszył?
- ✳ Jaką najważniejszą emocję czuli w trakcie tego filmu?

Nauczyciel przygotowuje dla każdego ucznia tabelę emocji (Załącznik 1). Zawiera ona listę 29 uczuć. Uczniowie zapoznają się z nią dokładnie i zastanawiają, jakie emocje czuli w trakcie odbioru filmu. Nie oceniają swojego dzisiejszego samopoczucia, a próbują zastanowić się, jak faktycznie wpłynął na nich ten film.

3. Cztery królestwa i różne wartości – w poszukiwaniu filmowego morału. Czym jest moral? Jak przełożyć sytuację z ekranu na nasze życie? (czas: 15 minut)

Nauczyciel zastanawia się wraz z uczniami nad pytaniami:

- ✳ Jak postąpił(a)byś na miejscu innych bohaterów filmu?
- ✳ A może identyfikujesz się z innym bohaterem/rką niż Klara: Cukrową Wrózką, Matką Cyrkonią, Drosselmeyerem, panem Stahlbaumem lub z inną postacią?
- ✳ Jak bohaterowie zmieniają się w czasie? Jak zmieniają się ich relacje? Jak nawzajem na siebie wpływają? Czy któryś z bohaterów obejrzanego filmu mógłby pojawić się w Twoim życiu i pomóc w rozwiązaniu jakiegoś kłopotu? Kto by to był i dlaczego?
- ✳ Która postać w filmie cię odpycha, denerwuje i dlaczego?
- ✳ Jakie wątki i tematy poruszone w filmie do ciebie przemawiają?
- ✳ Czy widzisz jakieś podobieństwo sytuacji bohaterów w filmie do swoich doświadczeń życiowych? Opowiedz o tym.
- ✳ Czy ten film zmienił coś w tobie? Jeśli tak, to co? Poglądy, uczucia?
- ✳ Czy film okazał się dla ciebie ważny, znaczący? Dlaczego?
- ✳ Czy przeniosłeś/aś się do rzeczywistości filmowej?
- ✳ Jak podoba ci się zakończenie filmu? Czy coś byś w nim zmienił/a?

Następnie nauczyciel rozdaje uczniom kartki i długopisy i prosi, by napisali na nich, jaki wniosek mogą wyciągnąć dla siebie po obejrzeniu filmu? Czego nowego dowiedzieli się o życiu i o sobie? Każdy odczytuje to, co napisał. Prowadzący pyta, czy wiedzą, jak nazwać to, co napisali? Nauczyciel naprowadza uczniów na słowa: przesłanie i moral. Następnie klasa próbuje wspólnie zdefiniować słowo moral, po czym zastanawia się nad kwestiami: jak przenieść to, co zobaczyliśmy na ekranie, na nasze życie? Czy istnieje tylko jeden moral? A może każdy ma prawo do swojej własnej interpretacji?

Wskazówka: Moral to nauka płynąca z treści filmu lub tekstu, jednak ważne jest to, że każdy ma prawo do własnej interpretacji. Moral dla każdego z nas może być inny, w zależności od tego, z jakim bohaterem lub wątkiem filmowym się utożsamimy, do kogo będzie nam najbliższy. Warto się zastanawiać nad tym, co sami czujemy i myślimy po obejrzeniu filmu, a także, jak możemy wykorzystać to, co zobaczyliśmy na ekranie, w naszym życiu.

4. Altruizm, empatia, patriotyzm – trudne słowa i niełatwe wybory. (czas: 10 minut)

Nauczyciel zaprasza uczniów do stworzenia „Encyklopedii trudnych słów”. Każdy uczestnik otrzymuje kartkę A4 i wydruk jednego hasła z „Encyklopedii” (Załącznik 2). Następnie uczniowie mają za zadanie stworzyć definicję tego hasła — mogą je opisać lub narysować. Gdy mają problem ze zdefiniowaniem słowa, mogą skorzystać np. ze „Słownika języka polskiego”, „Encyklopedii PWN”, jednak nie mogą przepisać dosłownie definicji. Nauczyciel prosi, żeby uczniowie ją przekształcili tak, by była zrozumiała dla rówieśników — może być napisana slangiem, może to być również opis sytuacji, która wyjaśnia dane słowo. Kiedy wszyscy będą gotowi, prezentują swoje hasło do Encyklopedii. Na koniec spinają kartki w całość. W podsumowaniu prowadzący pyta uczniów: czym są wartości naszym w życiu? Jakie wartości były najważniejsze dla Klary? Jakie wartości są najważniejsze dla mnie i dlaczego?

Załącznik 1

Emocje

W jakim stopniu TY czułeś/aś tę emocję oglądając film?

1 — w bardzo małym stopniu

5 — w bardzo dużym stopniu

1. Odwaga	1	—	2	—	3	—	4	—	5
2. Zdumienie	1	—	2	—	3	—	4	—	5
3. Zachwyt	1	—	2	—	3	—	4	—	5
4. Zaskoczenie	1	—	2	—	3	—	4	—	5
5. Radość	1	—	2	—	3	—	4	—	5
6. Zadowolenie	1	—	2	—	3	—	4	—	5
7. Pożądanie	1	—	2	—	3	—	4	—	5
8. Niesmak	1	—	2	—	3	—	4	—	5
9. Gniew	1	—	2	—	3	—	4	—	5
10. Rozżalenie	1	—	2	—	3	—	4	—	5
11. Strach	1	—	2	—	3	—	4	—	5
12. Cierpienie	1	—	2	—	3	—	4	—	5
13. Lęk	1	—	2	—	3	—	4	—	5
14. Wściekłość	1	—	2	—	3	—	4	—	5
15. Błogość	1	—	2	—	3	—	4	—	5
16. Skrucha	1	—	2	—	3	—	4	—	5
17. Miłość	1	—	2	—	3	—	4	—	5
18. Czułość	1	—	2	—	3	—	4	—	5
19. Życzliwość	1	—	2	—	3	—	4	—	5
20. Nadzieja	1	—	2	—	3	—	4	—	5
21. Melancholia	1	—	2	—	3	—	4	—	5
22. Rozterka	1	—	2	—	3	—	4	—	5
23. Rezygnacja	1	—	2	—	3	—	4	—	5
24. Poczucie winy	1	—	2	—	3	—	4	—	5
25. Rozczarowanie	1	—	2	—	3	—	4	—	5
26. Wstyd	1	—	2	—	3	—	4	—	5
27. Smutek	1	—	2	—	3	—	4	—	5
28. Współczucie	1	—	2	—	3	—	4	—	5
29. Pogarda	1	—	2	—	3	—	4	—	5

Załącznik 2

Altruizm Empatia Współczucie Przyjaźń Szacunek Troska
 Bezinteresowność Koleżeństwo Wdzięczność Zaufanie Patriotyzm
 Tolerancja Dobro wspólne Naród Współdziałanie Sprawiedliwość
 Solidarność Bohaterstwo Wolność polityczna

Disney DZIADKO DO ORZECHÓW I CZTERY KRÓLESTWA

Temat:

Artysta i jego światy. Wyobraźnia i twórczość jako sposoby na odkrywanie niezwykłych krain.

Autorka: Martyna Łukasiewicz – doktorantka Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, członkini Polskiego Komitetu Międzynarodowego Stowarzyszenia Edukacji przez Sztukę | Grupa wiekowa: uczniowie klas 4-8 szkoły podstawowej | Czas realizacji: jednostka lekcyjna (ok. 45 minut)

Cele operacyjne:

- ✳ pogłębienie umiejętności odczytywania dzieła filmowego jako źródła inspiracji i wiedzy o kulturze,
- ✳ zapoznanie z różnorodnością form wypowiedzi artystycznych oraz kulturowymi obliczami artysty,
- ✳ rozwinięcie wyobraźni i inwencji twórczej,
- ✳ rozwinięcie wrażliwości na różne formy wypowiedzi artystycznej,
- ✳ pogłębienie umiejętności pracy w grupie.

Formy i metody pracy:

rozmowa kierowana wspierana materiałami audiowizualnymi, ćwiczenia plastyczne, praca w grupach.

Pomoce dydaktyczne i materiały do lekcji:

chusty lub przepaski do zasłonięcia oczu (uczniowie przynoszą z domu), kartki A3, kredki, muzyka z „Dziadka do orzechów” Piotra Czajkowskiego (www.bit.ly/1s0ixdj), fragment baletu „Dziadek do orzechów” (www.bit.ly/2zMj5hb), kontur klucza, kartki do głosowania, reprodukcje obrazów do wyświetlenia na tablicy interaktywnej lub za pomocą rzutnika:

- ✳ Stanisław Wyspiański, „Planty o świecie”, 1894,
- ✳ Paul Gauguin, „Wizja po kazaniu (Walka Jakuba z Aniołem)”, 1888,
- ✳ Banksy, „Dziewczynka z czerwonym balonikiem”, 2002.

Przebieg zajęć:

1. Artysta, marzyciel, odkrywca.

Nauczyciel rozpoczyna rozmowę od przypomnienia fabuły filmu, a konkretnie momentu, gdy Klara odkrywa, że oprócz świata, w którym żyje, istnieją też inne światy. Nauczyciel pyta, czy uczniowie pamiętają, jak nazywały się cztery królestwa, z których złożony był świat odkrywany przez Klarę (Królestwo Śnieżynek, Kwiatów, Słodczy oraz Czwarte Królestwo, mroczne Królestwo Zabawy)? Następnie nauczyciel pyta, jaka była Klara jako odkrywca (np. odważna, ciekawa, pomocna)? Czy uczniowie potrafią wskazać jakiegos odkrywcę (np. Krzysztof Kolumb)? Czy ich zdaniem artysta też może być odkrywcą (np. Leonardo da Vinci)? Jeśli tak, to co może odkrywać (np. muzyk – nową melodię, malarz – nową technikę lub kierunek)? Nauczyciel prosi, by uczniowie wypisali w tabeli cechy, jakie według nich charakteryzują artystę, odkrywcę i marzyciela. Po wykonaniu zadania, uczniowie odczytują na głos zapisane cechy. Nauczyciel zwraca uwagę na to, czy pewne cechy zostały przypisane wszystkim postaciom, a następnie pyta uczniów, co łączy artystę, odkrywcę i marzyciela?

Artysta

Odkrywca

Marzyciel

2. Wyobraźnia kluczem do własnego królestwa.

Nauczyciel, odwołując się do poprzedniego ćwiczenia, podkreśla, że zarówno artystę, odkrywcę, jak i marzyciela cechuje bogata wyobraźnia. Nauczyciel pyta uczniów, dlaczego ich zdaniem ważna jest wyobraźnia? Uczniowie wykonują następnie ćwiczenie mające pobudzić wyobraźnię. Wszyscy mają przed sobą kartkę A3 oraz jedną kredkę w wybranym przez siebie kolorze. Uczniowie zakładają przepaski na oczy. Nauczyciel włącza utwór Czajkowskiego, który będzie tłem dla krótkiej opowieści. Następnie nauczyciel wolno odczytuje tekst i prosi, by uczniowie rysowali w trakcie słuchania. Kredka trzymana w ręce i kreska, którą zaczynają rysować od momentu, gdy usłyszą pierwsze słowa, oznacza ich samych, wędrujących po kartce niczym po nieznanym królestwie. Rysowana kreska ma odzwierciedlać ich marsz po królestwach, których dotyczy tekst czytany przez nauczyciela.

Tekst do odczytania przez nauczyciela:

Swoją podróż rozpoczynasz w pałacu, do którego wchodzisz przez wielką bramę. Jesteś w środku i idziesz po gładkiej, marmurowej posadzce. Wchodzisz po wielkich schodach, które prowadzą do sali tronowej. Z okien tej sali widać wszystkie królestwa. Wychodząc z pałacu, idziesz w prawo do Królestwa Kwiatów. Idziesz wolno i oddychasz głęboko, czujesz zapach najpiękniejszych kwiatów. Mijas wiatraki i niewielkie domy, przechodzisz obok wysokich drzew, krzewów i łąki z kwiatami. Następnie idziesz w górę i czujesz, że droga robi się coraz trudniejsza, jest ci zimno. Jesteś teraz w Królestwie Śnieżynek, które wygląda jak wielki lodowy hotel. Dookoła ciebie jest mnóstwo śniegu i lodu. Idziesz szybciej, żeby nieco się rozgrzać. Po drodze mijają cię mieszkańcy, podróżujący szybko saniami zaprzężonymi w jelenie. Bardzo się zmęczyłeś i zgłodniałeś. Postanawiasz iść wolniej i skręcasz w lewo. Czujesz słodki zapach, bo trafiłeś do Królestwa Słodczy. Idziesz bardzo wolno, by nacieszyć się widokami domów, które zbudowane są z czekolady i cukierków. Przechodzisz slalomem przez las lizaków i zatrzymujesz się, by spróbować jednego z nich. Idąc w dół, coraz bardziej zwalniasz, bo czujesz strach. Wchodzisz do Czwartego Królestwa, gdzie jest mrocznie. Przechodzisz wolno przez opuszczone wesołe miasteczko, mijasz puste karuzele, a serce bije ci coraz szybciej. Zaczynasz biec, żeby szybko wydostać się z tej ciemnej i strasznej krainy. Biegiesz bardzo szybko, aż w końcu udaje ci się dotrzeć do pałacu. Jesteś znów w sali tronowej, a przez wielkie okna wpadają promienie słońca. Możesz odpocząć po wędrówce.

Uczniowie odsłaniają oczy, aby mogli zobaczyć efekt swojej pracy. Nauczyciel pyta, co najbardziej pobudziło ich wyobraźnię w trakcie ćwiczenia, czy był to odczytywany tekst, muzyka, a może sceny z filmu, które zapamiętali i pojawiły się ponownie przed ich oczami w trakcie ćwiczenia? Co, zdaniem uczniów, pobudza wyobraźnię (np. czytanie książek, oglądanie obrazów, słuchanie muzyki, podróże)? Następnie nauczyciel rozdaje każdemu uczniowi rysunek (wycięty kształt klucza) i prosi, by każdy zapisał na nim kilka najważniejszych cech, które powinien sam w sobie pielęgnować i rozwijać na drodze do stworzenia własnego królestwa (np. odwaga, mądrość, wyobraźnia). Nauczyciel prosi, by w ramach zadania domowego uczniowie przygotowali projekt własnego królestwa metodą, która jest im najbliższa np. praca plastyczna w dowolnej technice, praca literacka (opis, opowieść, wiersz).

3. Korespondencja sztuk.

Nauczyciel pyta, czy tytuł filmu „Dziadek do orzechów” był już uczniom wcześniej znany i jeśli tak, to czy pamiętają, z jaką formą sztuki był związany? Jeśli uczniowie nie znali go wcześniej, nauczyciel mówi, że jest to tytuł opowiadania dla dzieci E. T. A. Hoffmanna, a także baletu z muzyką Piotra Czajkowskiego, której fragment uczniowie słyszeli przy wykonywaniu ćwiczenia na wyobraźnię. Nauczyciel zwraca uwagę na to, że artyści mogą podejmować ten sam temat w różnych formach twórczości, czego przykładem jest „Dziadek do orzechów”. Najpierw powstało opowiadanie dla dzieci, następnie balet z oprawą muzyczną, a teraz to dzieło stało się inspiracją dla twórców filmu „Dziadek do orzechów i cztery królestwa”. Nauczyciel wyświetla fragment baletu i pyta uczniów, która forma podoba im się najbardziej i dlaczego? Następuje krótka dyskusja w klasie.

4. Kim jest artysta? Kulturowe oblicza twórcy.

Uczniowie zostają podzieleni na grupy. Następnie nauczyciel wypisuje na tablicy trzy słowa: wieszcz, mentor, outsider, i prosi, by uczniowie w grupach wyjaśnili krótko, jak rozumieją te pojęcia. Grupy kolejno podają hasła związane z danym pojęciem. Nauczyciel zapisuje hasła na tablicy. Po wyjaśnieniu wszystkich pojęć oraz wspólnym zastanowieniu się, skąd w kulturze przypisywanie tego typu ról artystom (postrzeganie artysty jako wieszca i mentora może wynikać z podziwu i szczególnej roli, jaką namaszcza go często społeczeństwo, a także wiarą w to, że poprzez swą sztukę otrzymuje boskie natchnienie; rola outsidera może wynikać ze szczególnej wrażliwości, niezrozumianej przez otoczenie), nauczyciel rozdaje każdej grupie trzy kartki z napisami: wieszcz, mentor, outsider. Nauczyciel będzie prezentował uczniom sylwetki kilku twórców, a zadaniem każdej z grup będzie zagłosowanie, jaki typ twórcy został zaprezentowany np. po odczytaniu kilku informacji o Stanisławie Wyspiańskim, nauczyciel wypowiada hasło „głosujemy”, po którym każda z grup podnosi kartkę z wybranym pojęciem. Nauczyciel może także wyświetlić przykładowe obrazy artystów. Po wykonaniu ćwiczenia klasa może podzielić się przemyśleniami na temat tego, jakie inne role może przybierać artysta (np. współcześnie może stać się celebrytą, a poprzez to – czasami – także „ekspertem” w różnych dziedzinach życia).

Wybrani artyści:

Stanisław Wyspiański

Jeden z najważniejszych polskich artystów, był dramaturgiem, poetą i malarzem. Zarówno w dramatach, jak i obrazach, niezwykle często podejmował tematykę dotyczącą losów Polski. (wieszcz)

Paul Gauguin

Francuski malarz, wokół którego skupiona była grupa malarzy działających w Bretanii pod nazwą szkoła z Pont-Aven. Najważniejszą osobą i mistrzem w grupie był Gauguin, to on był twórcą nowej metody malarskiej i to na jego obrazach wzorowali się pozostali artyści. (mentor)

Banksy

Brytyjski artysta street art (nauczyciel wyjaśnia pojęcie), tworzący głównie graffiti. Ukrywa swoją prawdziwą tożsamość, jest artystą anonimowym, a jego prace pojawiają się na ulicach Londynu i innych miastach na całym świecie. (outsider)

Disney DZIADEK DO ORZECHÓW I CZTERY KRÓLESTWA

Temat:

Kino jako sztuka, kino jako wynalazek. Walt Disney i inni wielcy wizjonerzy filmu.

Autorka: Marika Kaiser — absolwentka filmoznaostwa oraz germanistyki na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych we Wrześni, autorka scenariuszy lekcji w projekcie Akademia Filmowa Multikina | Grupa wiekowa: uczniowie klas 4-6 szkoły podstawowej
Czas realizacji: jedna-dwie jednostki lekcyjne (ok. 45-90 minut)

Cele operacyjne:

cele poznawcze:

Uczeń/uczenica:

- ✳ posiada podstawową wiedzę z zakresu początków kinematografii (ze szczególnym uwzględnieniem roli, jaką odegrali w niej bracia Lumière);
- ✳ potrafi opowiedzieć, kim był Walt Disney;
- ✳ potrafi określić rolę poszczególnych elementów w filmie.

cele kształtujące:

Uczeń/uczenica:

- ✳ potrafi dokonać opisu obrazka;
- ✳ potrafi zrekonstruować wydarzenia z filmu;
- ✳ potrafi dokonać krótkiej charakterystyki bohaterów filmu;
- ✳ potrafi wskazać związki przyczynowo-skutkowe w fabule filmu;
- ✳ potrafi stworzyć notkę biograficzną;
- ✳ potrafi określić nastrój dzieła filmowego;
- ✳ doskonali umiejętność tworzenia własnego tekstu.

cele wychowawcze:

Uczeń/uczenica:

- ✳ potrafi zadawać pytania oraz udzielać logicznych odpowiedzi;
- ✳ rozumie znaczenie pojęć: wynalazek, wynalazca;
- ✳ potrafi pracować w grupie.

Formy i metody pracy:

praca indywidualna, praca w parach, praca w grupie, heureka.

Pomoce dydaktyczne:

tablica oraz kreda, karta pracy z krótkim tekstem dotyczącym początków kina (Załącznik 1), karta pracy (Załącznik 2), rzutnik lub tablica interaktywna, zwiastun filmu „Dziadek do orzechów i cztery królestwa” (www.bit.ly/2CdDvIS), grafiki koncepcyjne z filmu „Dziadek do orzechów i cztery królestwa” (dostępne pod adresem www.bit.ly/2QIUU1m).

Przebieg zajęć:

1. Filmy Disneya – kalambury.

Nauczyciel rozpoczyna zajęcia od zadania mającego na celu wprowadzenie uczniów w temat lekcji oraz przypomnienie im sztandarowych bajek z wytwórni Disneya. Chętne dziecko losuje (z przygotowanej wcześniej puli kartek) tytuł jednej ze słynnych animacji, a następnie próbuje zaprezentować ją pozostałym uczniom za pomocą ruchu, gestów lub rysunku na tablicy. Uczeń, który odgadnie nazwę, może wylosować kolejną kartkę i analogicznie spróbować przedstawić je klasie. Liczba haseł do odgadnięcia nie powinna być większa niż 5-7.

Przykładowe tytuły: „101 dalmatyńczyków”, „Piękna i Bestia”, „Kopciuszek”, „Królewna Śnieżka”, „Alicja w Krainie Czarów”, „Pinokio”, „Piotruś Pan”, „Król Lew”, „Kraina Lodu”, „Zwierzogród”, „Vaiana. Skarb oceanu”

2. Kino jako wynalazek – czytanie ze zrozumieniem.

Prowadzący zajęcia rozdaje uczniom karty pracy (Załącznik 1), na których znajduje się krótki tekst opisujący początki kinematografii oraz rolę, jaką odegrali w niej bracia Lumière. Następnie prosi uczestników zajęć, aby indywidualnie zapoznali się z tekstem i odpowiedzieli na zamieszczone pod nim pytania. Chętni uczniowie mogą podzielić się swoimi odpowiedziami na forum klasy.

3. Wynalazca i wynalazki w kinematografii – praca z ilustracją.

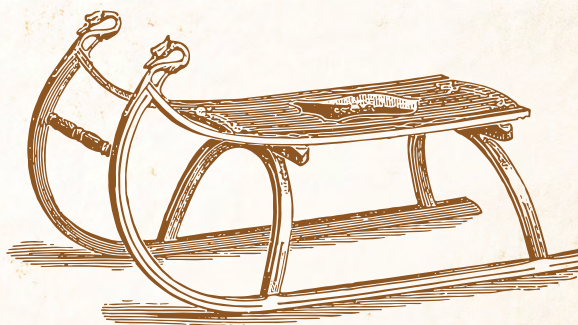
Nauczyciel rozdaje karty pracy (Załącznik 2) i wyświetla za pomocą rzutnika lub tablicy interaktywnej znalezione w Internecie (np. na portalu filmweb.pl) kadry z filmów „Hugo i jego wynalazek” oraz „Wielka Szóstka”, a następnie pyta uczniów, czy widzieli obie produkcje. Jeśli odpowiedź jest twierdząca, prosi ich, aby w parach, tak jak siedzą w ławkach, spróbowali odpowiedzieć pytania, korzystając ze znajomości dzieł filmowych. Jeśli uczniowie nie znają tych filmów, nauczyciel powinien zapytać, czy potrafili przywołać jakieś inne filmowe lub literackie dzieła, których bohaterami są wynalazcy.

4. Walt Disney, wynalazca i wizjoner – notka biograficzna.

Nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą, jak nazywa się słynna wytwórnia filmowa, której zawdzięczamy nie tylko „Wielką Szóstkę”, ale i wszystkie filmy wymienione w pierwszej aktywności. Kiedy usłyszy poprawną odpowiedź, dzieli uczniów na cztery grupy. Każda z grup ma za zadanie, korzystając z wiedzy dostępnej w Internecie, stworzyć krótką notkę biograficzną dotyczącą postaci Walta Disneya. Aby ułatwić im zadanie, nauczyciel zapisuje na tablicy pytania pomocnicze, na które powinni odpowiedzieć w stworzonej wspólnie pracy pisemnej.

Pytania pomocnicze:

- ✳ Kiedy i gdzie urodził się Walt Disney?
- ✳ Kim był Walt Disney? / Jaką pracę wykonywał?
- ✳ Jakie są najsłynniejsze, stworzone przez niego postaci?
- ✳ Czy Walt Disney otrzymał jakieś filmowe nagrody?
- ✳ Kiedy zmarł Walt Disney?
- ✳ Czy można powiedzieć o nim, że był wynalazcą?

5. Nastrój w dziele filmowym – zwiastun filmu „Dziadek do orzechów i cztery królestwa”.

Nauczyciel przeprowadza krótką rozmowę wokół pytania: za co najbardziej cenimy filmy z wytwórni Disneya? Warto, by naprowadził uczniów nie tylko na odpowiedzi związane z fabułą czy wizualnością, ale również z muzyką czy nastrojem. Nauczyciel prezentuje uczniom zwiastun obejrzanego przez nich filmu „Dziadek do orzechów i cztery królestwa”, a następnie prosi ich, by określili, zgodnie z własnymi odczuciami, jaki nastrój panuje w przedstawionym krótkim fragmencie i czy dobór muzyki w jakiś sposób wpływa na odbiór i oczekiwanie widza. Dla porównania nauczyciel może zaprezentować zwiastun również bez dźwięku lub z innym podkładem muzycznym (dopowiadając, że dawniej kino było nieme, a – by dodać dźwięk – potrzebne było udoskonalenie wynalazku braci Lumière).

6. Opis przedstawionych w filmie królestw – praca z ilustracją.

W obejrzanym przez uczniów filmie „Dziadek do orzechów i cztery królestwa” również pojawia się motyw tworzenia wynalazków i niezwykłych wizji. Nauczyciel pyta uczniów, czy potrafili sobie ten temat przypomnieć. Kto był wielkim twórcą i wynalazcą? Następnie nauczyciel przypomina, że w filmie przedstawione zostały cztery, bardzo różniące się od siebie, krainy. Prosi uczniów, aby pozostali we wcześniej ustalonych grupach, a następnie rozdaje im grafiki koncepcyjne poszczególnych królestw. Każda grupa wybiera jedno królestwo i ma za zadanie opisać je oraz jego mieszkańców w kilku zdaniach, bazując zarówno na grafice dołączonej do karty pracy, jak i wiedzy zaczerpniętej z obejrzanego filmu.

7. Mój własny wynalazek – zadanie domowe.

Film to dziedzina, bez której nie wyobrażamy sobie współczesnego świata – pomaga nam zrozumieć rzeczywistość, poznać miejsca i czasy, których nie byłibyśmy w stanie zobaczyć na własne oczy, ale pozwala nam również przenieść na ekran nasze fantazje i marzenia, wymyślone krainy i zdarzenia, które w znanym nam świecie nie miałyby prawa zaistnieć. Gdyby nie takie osoby, jak bracia Lumière czy Walt Disney, nie znaleźlibyśmy kina, w takim kształcie w jakim znamy je teraz – ich wizjonerskie podejście zrewolucjonizowało X-tą muzy.

Nauczyciel prosi uczniów, aby w domu zastanowili się nad tym, co oni mogliby stworzyć, aby zrewolucjonizować wybraną przez siebie dziedzinę lub ułatwić życie sobie i osobom w swoim otoczeniu. Dzieci mają za zadanie narysować lub opisać własny, wymyślony wynalazek.

Załącznik 1

Za symboliczną datę rozpoczynającą dzieje nowej sztuki uważa się 28 grudnia 1895 roku, kiedy to w paryskiej Grand Café odbyła się pierwsza publiczna projekcja filmowa, zorganizowana przez konstruktorów urządzenia nazwanego kinematografem, braci Augusta i Ludwika Lumière. Na pokazie przedstawiono publiczności krótkie, niespełna jednonumutowe filmy: „Wjazd pociągu na stację w La Ciotat” i „Wyjście robotników z fabryki”. Filmy były bardzo proste. Składały się zaledwie z jednego ujęcia, nakręconego statyczną kamerą w planie pełnym i wydawały się rejestrować dość przypadkowo wybrany fragment rzeczywistości – kawałek dworcowego peronu i bramę fabryki (...). Widzowie w Grand Café zobaczyli jednak coś, co od dawna było marzeniem fotografów i wynalazców: prawdziwy zapis ruchu, świat ożywiony na ekranie, pełne i maksymalnie wierne odbicie rzeczywistości. Kinematograf braci Lumière stał się więc uwieńczeniem poszukiwań, jakie trwały przez cały wiek XIX, a można rzec, że przez kilka ostatnich stuleci. (...) O miano wynalazcy kina walczy wielu konstruktorów. Bezpośrednim poprzednikiem braci Lumière był na przykład słynny amerykański wynalazca Thomas Alva Edison, który już w 1893 roku opatentował urządzenie pod nazwą kinetoskop, zademonstrowane publicznie w roku 1894. Także Polacy mają udział w tych próbach. W latach dziewięćdziesiątych XIX wieku Kazimierz Prószyński przedstawił urządzenie zwane pleografem. Mimo to właśnie bracia Lumière utrwaliли się w powszechnej świadomości jako twórcy epokowego wynalazku. Przez dłuższy czas wytwórnia filmowa założona przez nich w Lyonie była najpopularniejsza w Europie. Bracia zatrudnili grupę operatorów, którzy kręcąc filmy w różnych częściach świata, prezentowali publiczności europejskich krajów słynną nowinkę techniczną (pierwsza projekcja na ziemiach polskich miała miejsce 14 listopada 1896 roku, w Krakowie). Na początku większość realizowanych w wytwórni filmów oparta była na podobnym założeniu (krótkiej scenki nakręconej statyczną kamerą), choć bardzo szybko wprowadzono różne urozmaicenia. (...)

Jednakże bracia Lumière traktowali swój wynalazek raczej jako efekt doświadczeń technicznych, nie próbując przekształcać go w nową sztukę i nie upatrywali w kinematografię jakichkolwiek możliwości artystycznych. Większość ich filmów to proste dokumentalne zapisy, choć od samego początku realizowano w wytwórni krótkie inscenizowane scenki, na przykład „Oblanego ogrodnika” (1895, inny tytuł polski to „Polewacz polany”).

„Słownik wiedzy o filmie”, Joanna Wojnicka, Olga Katafiasz, Warszawa-Bielska Biała, 2009, s. 15-17.

Pytania do tekstu:

1. Kiedy i gdzie odbył się pierwszy pokaz filmów braci Lumière?
2. Jak nazywały się dwa przedstawione na pokazie filmy?
3. Wymień cechy charakterystyczne przedstawionych filmów.
4. Jak nazywało się wynalezione przez braci Lumière urządzenie?
5. Jacy dwaj inni twórcy walczyli o miano wynalazców kina?
6. Kiedy i gdzie odbył się pokaz filmów braci Lumière w Polsce?
7. Czy bracia Lumière uważali swój wynalazek na nową sztukę? Wyjaśnij ich stanowisko.

Załącznik 2

Jakie cechy charakteru posiada wynalazca?

.....

Czy i w jaki sposób wynalazki zmieniły życie znanych wam bohaterów filmowych?

.....

Kim jest wynalazca? Stwórzcie krótką definicję.

.....

Disney DZIADEK DO ORZECHÓW I CZTERY KRÓLESTWA

Temat:

Radość nie tylko z prezentów. Wokół tradycji Bożego Narodzenia.

Autorka: Dorota Włodarczak – Szkoła Podstawowa nr 19 w Poznaniu, Przedszkola nr 9 i 10 w Poznaniu, moderatorka w projekcie Szkoła z Klasą 2.0
autorka bloga edukacyjnego dorotawu.weebly.com | Grupa wiekowa: uczniowie klas 2-6 szkoły podstawowej | Czas realizacji: jednostka lekcyjna (ok. 45 minut)

Cele operacyjne:

Po lekcji uczeń/uczennica:

- ✱ umie opisać polskie zwyczaje wigilijne;
- ✱ potrafi opisać zwyczaje bożonarodzeniowe na świecie i porównać je z polskimi zwyczajami;
- ✱ potrafi stworzyć prezentację podczas pracy w grupie i zaprezentować ją na forum klasy.

Materiały i pomoce:

dostęp do komputera, rzutnika, ekranu/tablicy i Internetu;
przybory do wykonania pracy plastycznej w grupach (kartki papieru, brystol, plastelina, taśma, nożyczki, klej, itp.); kartki z imionami uczniów w klasie.

Przygotowanie do lekcji:

Na lekcji poprzedzającej zajęcia uczniowie dzielą się na grupy i otrzymują zadanie domowe.

Każda grupa ma przygotować materiały dotyczące zwyczajów bożonarodzeniowych w różnych krajach na świecie. Mogą przynieść sobie notatki, obrazki, zdjęcia, które wykorzystają podczas pracy w grupie na lekcji.

Nauczyciel może również podzielić uczniów na grupy i dać im gotowe materiały do pracy – warto skorzystać z informacji dostępnych na stronach:

- ✱ <https://businessinsider.com.pl/lifestyle/podroze/swieta-bozego-narodzenia-na-swiecie-rozne-tradycje/r4tbn92>
- ✱ <https://www.bibliotekawskole.pl/inne/gazetki/62/index.php>
- ✱ <http://magazynswiat.pl/8714/swieta-bozego-narodzenia-na-swiecie.html>

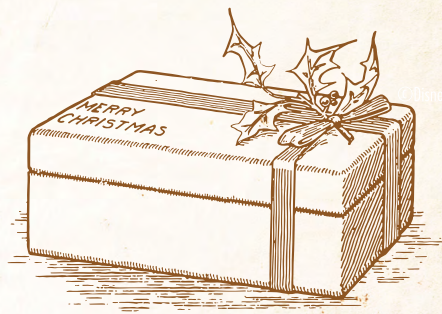
Przebieg zajęć:

1. Nauczyciel wprowadza uczniów w temat lekcji, nawiązując do fabuły obejrzanego filmu. Może zapytać uczniów, jakie wątki bożonarodzeniowe były obecne w „Dziadku do orzechów i czterech królestwach”.

2. Lekcja zostaje rozpoczęta od wymienienia najbliższych nam polskich zwyczajów bożonarodzeniowych. Nauczyciel na tablicy notuje w postaci myślników lub skechnotek wszystkie polskie bożonarodzeniowe zwyczaje, jakie uczniowie potrafią sobie przypomnieć. Klasa wyjaśnia ich symbolikę.

Przykładowe odpowiedzi:

- ✱ Kolacja wigilijna zaczyna się po zapadnięciu zmroku, kiedy na niebie pojawi się pierwsza gwiazdka – symboliczne nawiązanie do gwiazdy betlejemskiej, która zwiastowała narodziny Jezusa.
- ✱ Pod białym obrusem rozłożone jest sianko – symbol pomyślności.
- ✱ Przy stole przygotowane jest miejsce dla niezapowiedzianego gościa – symbol pamięci o bliskich, których już z nami nie ma.
- ✱ Najstarsza osoba w rodzinie rozpoczyna modlitwę.
- ✱ Na początku dzielimy się opłatkiem (nawiązanie do wieczerzy, kiedy Jezus dzielił się chlebem ze swoimi apostołami), dopiero potem przystępujemy do jedzenia wieczerzy.
- ✱ Kolację wigilijną jemy 24 grudnia, po kolacji rozpakowujemy prezenty.
- ✱ Na stole powinno być 12 potraw (nawiązanie do liczby apostołów) m.in. barszcz z uszkami, pierogi, kompot z suszonych owoców, kapusta z grzybami, karp, orzechy. Aby zapewnić sobie szczęście, powinniśmy spróbować każdej z dwunastu potraw. Potrawy wigilijne powinny być postne, czyli bezmięsne.

- ★ Ubieramy choinkę.
- ★ O północy idziemy na pasterkę.
- ★ Śpiewamy kolędy.
- ★ Prezenty przynosi Gwiazdor, święty Mikołaj, Dzieciątka, Śnieżynka czy Aniołek (w zależności od regionu).

3. Nauczyciel przypomina o zadaniu domowym. Uczniowie pracują w grupach nad swoimi projektami, mają 20 minut na wykonanie swoich prezentacji, które później przedstawiają na forum klasy (ok. 3 minuty na grupę). Warto dać uczniom możliwość przemyślenia formy wykonania projektu, może to być plakat, prezentacja przestrzenna, prezentacja multimedialna (jeśli jest dostęp do komputera), lapbook, itp.

4. Uczniowie prezentują zwyczaje bożonarodzeniowe w różnych krajach na świecie.

5. Na podsumowanie, jeśli wystarczy czasu, można obejrzeć film o tradycjach bożonarodzeniowych na świecie, dostępny pod adresem: www.bit.ly/2KOAAPC

6. Nauczyciel przeprowadza burzę mózgów: co możemy zrobić w szkole, aby stworzyć sobie rodzinną atmosferę świąteczną? Uczniowie podają swoje pomysły, nauczyciel zapisuje je na tablicy lub papierze. Wybierzemy wspólnie propozycję, które wprowadzimy w życie w swojej klasie (np. kupimy choinkę, wykonamy sami ozdoby, udekorujemy salę, upieczemy wspólnie pierniki i podzielimy się nimi z innymi klasami i nauczycielami, zrobimy zbiórkę darów dla zwierząt w schronisku, itp.).

7. Klasa zobowiązuje się podjąć wyzwanie. Okres bożonarodzeniowy to szczególnie czas, który jednoczy wszystkich ludzi, staramy się zapominać o tym, co smutne, być dla siebie wyjątkowo miłym, sprawić komuś odrobinę radości. Dlatego nauczyciel proponuje klasie zabawę w Niewidzialną Rękę. Uczniowie wylosują nawzajem imiona osób z klasy (jeśli wylosują siebie, losują inną kartkę). Nie wolno im zdradzać, kogo wylosowali. Każdy ma za zadanie potajemnie pomagać tej osobie, robić dla niej coś miłego, drobnego. Każdy też obserwuje, czy jemu nie przytrafiają się miłe rzeczy, próbuje odgadnąć, kto jest jego Niewidzialną Ręką. Na jednej z kolejnych lekcji odbędzie się podsumowanie, każdy powie, czy udało mu się zaobserwować jakieś miłe drobności w tym tygodniu i czy ma pomysł, kto mógł być jego Niewidzialną Ręką. Najlepiej, kiedy wychowawca też bierze udział w zabawie.

Disney DZIADEK DO ORZECHÓW I CZTERY KRÓLESTWA

Temat:

Nie bój się marzyć, nie bój się chcieć! Młode marzycielki i młodzi marzyciele na drodze do celu.

Autorka: dr Magdalena Bednarek – Wydział Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Grupa wiekowa: uczniowie klas 3-6 szkoły podstawowej | Czas realizacji: jedna jednostka lekcyjna (ok. 45 minut)

Cele operacyjne:

Uczeń/uczennica:

- ✦ interpretuje elementy fabularnego filmu aktorskiego;
- ✦ charakteryzuje postać filmową, sytuując ją w kontekście tradycji filmowej, literackiej oraz doświadczenia własnego;
- ✦ rozpoznaje podstawowe części mowy;
- ✦ samodzielnie czyta fabularyzowany tekst popularnonaukowy;
- ✦ dostrzega wpływ otoczenia oraz kultury na własne postawy i zachowania.

Formy i metody pracy:

praca jednolita, heureka.

Pomoce dydaktyczne:

kartki papieru, flamastry, magnesy w liczbie uczniów klasy.

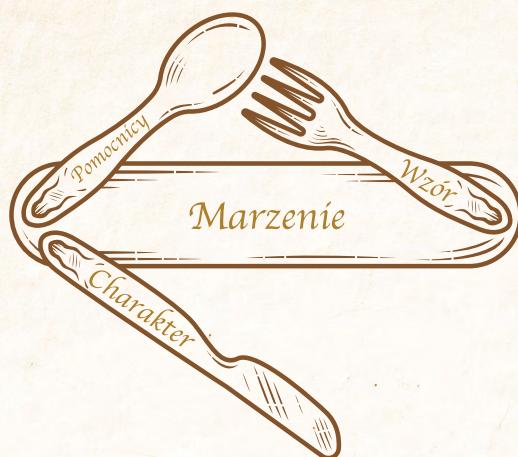

Przebieg zajęć:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję, pytając o to, kim jest marzyciel. Najprawdopodobniej uczniowie będą charakteryzować go jako osobę oderwaną od rzeczywistości, żyjącą światem swoich pragnień. Warto dopytać, co oznacza marzenie: jest to pragnienie, którego realizacja z jakichś względów napotyka na trudności. Na tym etapie można zasiał w nich ziarno niepewności, odnośnie wcielania marzeń w życie. Służy temu drugie pytanie odnoszące się bezpośrednio do egzystencji i praktyki uczniów: Jakie mają marzenia? Nauczyciel na bocznej tablicy zapisuje je w formie haseł, a następnie pyta, o czym marzyła Klara, bohaterka filmu „Dziadek do orzechów i cztery królestwa”? Początkowo jej pragnieniem było posiadanie klucza, który dałby jej dostęp do prezentu. Czy jednak to jedyne marzenie, które miała? Kolejnym, zdecydowanie większym, staje się ocalenie alternatywnej rzeczywistości, do której trafiła. Czym różni się te dwa marzenia? Pierwsze jest bardzo konkretne, dąży do zaspokojenia potrzeb dziewczynki; drugie dotyczy ogromnej sprawy i dobra innych istot. Pierwsze bliższe jest pragnieniu – dotyczy rzeczy osiągalnej, możliwość realizacji drugiego jest trudna do oszacowania. Czy te marzenia mają ze sobą coś wspólnego? Klucz prowadzi dziewczynę do poznania alternatywnej rzeczywistości: jedno marzenie rodzi więc drugie. (czas trwania: 10 minut)

2. Co Klara robi, by zrealizować swoje marzenia? Każdy uczeń ma za zadanie zapisać na kartce jeden czasownik (np. szuka, pyta, wyrusza na wyprawę w nieznane, walczy, zawiera sojusze, ryzykuje). Nauczyciel zbiera kartki i przywiesza je na tablicy. Razem stanowią one odpowiedź na pytanie, jak musi się zachować marzyciel, by osiągnąć cel, zrealizować marzenie? Ważne, by podkreślić, że osiągnięcie jakiegoś stanu, zdobycie jakiegoś przedmiotu, przedsięwzięcie czegoś wymaga przyjęcia aktywnej postawy, działania; temu służy zestawienie marzeń dzieci i akcji podejmowanych przez bohaterkę filmu. Nauczyciel wybiera więc przykładowe marzenie podane wcześniej przez jedno z dzieci i pyta klasę, jakie działanie mogłoby być pierwszym krokiem do jego realizacji. (czas trwania: 5 minut)

3. Nauczyciel proponuje uczniom stworzenie niezbędnika marzyciela. By unaocznić tę ideę warto przypinać do tablicy kolejne elementy w formie graficznej:

Pierwszym elementem niezbędnika jest cel/marzenie, które należy odpowiednio określić. Drugim są pomocnicy/sojusznicy. Kto wspierał Klarę w jej dążeniach? Jakiego rodzaju była to pomoc? Trzecim jest wzór/inspiracja. Kto inspirował Klarę? Na czym polegała ta inspiracja? Warto zauważyć, że dzieło matki uświadamia Klarze, że można wszystko, że nawet zwyczajna osoba ma swoje tajemnice i wielkie marzenia oraz niezwykle dzieła. Ostatnim składnikiem, bez którego nie da się ugryźć marzenia, jest charakter. Jaka była Klara? Warto, by klasa zwróciła uwagę na jej zalety – była silna, oddana, odważna, wnikliwa, wrażliwa, dzielna, waleczna, przyjacielska, dociekliwa, skora do niesienia pomocy, przedsiębiorcza, pomysłowa, zdecydowana, samodzielna. Czy uczniowie znają podobne dziewczynki z książek lub filmów? Na czym polega ich siła? Zależnie od wieku uczniów mogą padać różne imiona, np. Elsa z „Krainy Lodu”, Tiana z „Księżniczki i żaby”, Mulan z filmu pod tym tytułem; Ania z cyklu powieści L.M. Montgomery, Pippi Pończoszanka, bohaterka „Ronji, córki zbójnika”, Alicja z „Alicji w Krainie Czarów” itd. (czas trwania: 15 minut)

4. Ostatnia część lekcji poświęcona jest osadzeniu powyższych rozważań w kontekście doświadczeń uczniów. Nauczyciel pyta, kto może wspierać lub kto wspiera marzenia uczniów (mogą to być rodzice, rodzeństwo, przyjaciele, trenerzy, nauczyciele). Na czym polega ich pomoc? Warto zwracać uwagę na niematerialny aspekt wsparcia – przekazywanie wiedzy, otuchy, budowanie wiary we własne siły, stwarzanie przestrzeni dla dzielenia się swoimi pasjami i pomysłami, wyrażanie akceptacji, zachęcanie do działania. Kto jest inspiracją dla ich marzeń? Warto zwrócić uwagę, że poza osobami publicznymi, sławnymi, mogą to być najbliżsi: członkowie rodziny, przyjaciele. Czy Klara i inne niezwykle dziewczyny mogą być wzorem/inspiracją dla marzycielek i marzycieli? Dlaczego? Warto podkreślić, iż były one samodzielne, pomysłowe i odważne, realizowały swoje pomysły – i były szczęśliwe.

Warto poświęcić też chwilę na rozważania na temat tego, co zrobić, by podążać śladami Klary. Co jeśli nie mamy takiego charakteru jak Klara? Trzeba zwrócić uwagę, że charakter można zmieniać, kształtować. Jak? Np. w trudnych sytuacjach przywołując w pamięci swój wzór i zadając pytanie „Jak X zachowałby się w takim momencie”? Można też ćwiczyć w sobie poszczególne cechy. Jak wyćwiczyć siłę? Uprawiając sport. Jak doskonalić docieklivość? Ucząc się, czytając opowieści detektywistyczne. Jak być bardziej wrażliwym? Słuchając uważnie innych, itd. (czas trwania: 10 minut)

5. Na koniec lekcji nauczyciel rozdaje uczniom kartki z pustymi niezbędnikami i prosi o wpisanie do nich własnych marzeń, wzorów oraz cech charakteru, które są niezbędne, by zrealizować marzenie (załącznik) (czas trwania: 5 minut)

Zadanie domowe:

Przeczytać opis jednej z postaci i odpowiedzieć na pytanie, dlaczego może stać się ona wzorem dla marzycieli i marzycielek (zależnie od wieku uczniów ustnie lub pisemnie).

Opisy postaci w książkach:

F. Cavallo, E. Favilli, „Opowieści na dobranoc dla młodych buntowniczek”. Katowice 2017

lub:

B. Brooks, „Opowieści dla chłopców, którzy chcą być wyjątkowi”. Katowice 2018.

